

ABONAMENTUL:

Pe un an . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— "
Pe 3 luni . . . 7.— "
Pe o lună . . . 2.40 "

Pentru România și strălăutate:

Pe un an . 40.— franci.
Telefon
pentru oraș și interurban
N°. 700.

REDACTIA
și ADMINISTRATIA
Strada Zrinyi Nr.1/a

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțumite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Plugul și spada.

I.

(Al.) Războiul mondial a aruncat la suprafață, în zilele din urmă, două nume strălucite: *Alfred Nobel* și *Henry Ford*.

Din adâncuri de sânge încheșat și nămol, din cea mai josnică vâltoare a patimilor deslănțuite, au ieșit la suprafață, în joc de albe spume, două nume, de cari se va vorbi mult, când viața omenirii va fi revenit în alvia ei normală, după acest cataclism nebun.

La 10 Decembrie 1896 a repausat subit, în laboratorul din San Remo, Alfred Nobel, inventatorul dinamitei, testându-și averea sa de 50 milioane, ca premii pentru fizicieni, chimiști, medici, scriitori și pacifiști.

În fiecare an, la 10 Decembrie se distribuiesc premiile Nobel — fiecare premiu reprezintă o avere întreagă — și numele celui ce a inventat dinamita, e trimbitat în toată lumea, ca al celui mai mare sprijinitor al progresului și al omenirii dornică de civilizație.

Dacă Alfred Nobel s'ar ridica azi din groapă, nu știu ce părere ar avea de invenția lui, pe care o credea a fi deadrepatul în slujba civilizației umane.

În mod cu totul întâmplător, pe când lucra în laborator, s'a săvârșit epocala invenție. În 1866, s'a întâmplat, că nitroglicerina revărsându-se dintr'un vas, s'a amestecat cu lutul padimentului. Nobel a cercat să se convingă, ce efecte are lutul îmbibat cu nitroglicerina și, spre marea lui surprindere, a aflat, că lutul îmbibat are aceeași putere ex-

plosivă, ca și nitroglicerina singură. Marea invenție era acum concepută, restând numai desăvârșirea ei tehnică, ceea ce a urmat în curând.

Pasnicul Nobel se gândia la marile servicii, ce le va aduce invenția lui. Drumuri grele, tunele, operații în mine, și atâtea lucrări grandioase ale tehnicii moderne s'au facilitat, în mod extraordinar, prin această invenție genială.

Dar ce va fi cu dinamita, aplicată în viitoarele războaie?

Alfred Nobel s'a gândit și la aceasta, și, naiv — cum sunt toți oamenii de geniu — a crezut că invenția e deadreptul favorabilă intențiilor lui pacifiste. Războaiele — și-a zis el — nu vor putea dăinui de aci înainte vreme mai îndelungată, căci forța demonică a dinamitei va produce ravagii atât de grozave, încât beligeranții se vor împăca de cu bună vreme, înainte de a se extermina imprumutat.

Și iată, că gândul optimist al acestui om genial s'a dovedit utopic, chiar în zilele noastre, când demonul Distrugerii mână, cu biciul-lui implacabil de flacări, masele imense, în abisul prăpastiei.

Poate, că în clipele lui de îndoială, acest spirit superior a bănuț și cataclismul, ce putea să urmeze, pe urma operei sale.

Atunci s'a îngrozit de milioanele ce-l asaltau de pretutindeni și și-a zis: „Ei bine, dacă invenția mea poate să aibă și urmări dezastruoase, repar singur răul, ce ar putea urma. Cele cincizeci milioane câștigate cu sudoarea mea, rămână ca fundație pentru

toți oamenii de litere, cari vor promova cu scrisul și munca lor: *pacifismul*”.

Și așa a murit Alfred Nobel, convins fiind, că principiul *binelat* nu va fi biruit niciodată, în sânul omenirii, de acela al *rdului*; asigurând prin fundațiunea princiară — cele mai alese minți ale lumii civilizate, în favoarea vederilor sale.

El nu s'a gândit la minele explosive; — întocmai ca și blândul călugăr Berthold Schwarz, care n'a inventat praful de pușcă, pentruca oamenii să se măcelărească până la extirpare, în încăierările cumplite ale războaielor!

El era convins, că dinamita e un factor de mare importanță în drumul spre civilizație, dupăcum s'a dovedit în atâtea nenumărate rânduri.

II.

Asupra lui *Henry Ford* n'am citit încă nici o amănunțită biografie mai amănunțite.

Expediția lui pacifistă, ce avea să opereze în Stockholm — locul natal al lui Alfred Nobel — îl aduce în cea mai strânsă legătură cu acesta.

Un milionar american, dupăce s'a convins, că grămizile de averi și averea lui Croesus, câștigată — per fas et nefas — din sudoarea *altora*, încă nu constituie adevărata fericire; — a consultat și partea mai nobilă a ființei sale, pe care o neglijase până acum: *intima*. Și aceasta, în graiul ei nemăiestrit, i-a dat a înțelege, că prea multă avere e concentrată în o singură mână; că din atâtea milioane s'ar putea săvârși opere caritative, ce ar asigura existența atâtor ființe, ce trăiesc în mizerie, fără vina lor.

Microfoanele.

Cum se descoperă mașinile de sburat invizibile ale dușmanului?

În războiul actual aeronautica aduce beligeranților servicii reale. Recunoașterile se pot săvârși mai ușor din înălțimea zărilor albastre unde aeronauților inzestrați cu lunete intensive li se deschid perspective mai întinse de spionaj. E deci o problemă importantă a tehnicii de război, aflarea mijloacelor cu ajutorul cărora se se poate descoperi dușmanul care purtat de mașinile de sburat, din înălțimi mari, cercă să pătrundă în tainele strategice ale contrarului. Azi aeroplanelor și baloanelor dirijabile li poartă această meserie cu așa mare precauție, din înălțimi atât de covârșitoare încât în cele mai dese cazuri nu le poți observa cu ochiul liber. În schimb însă mașinile de sburat nici când nu sunt fără șgomot. Prin întocmiri potrivite sbărnaitul elicelor se poate întări în așa fel că prezența unui aeroplan se poate constata deja la un timp când urechea nu poate percepe nici cel mai neînsemnat șgomot. Aceste întocmiri și-au ajuns în Franța o perfecționare atât de mare încât azi posturile franceze sunt în stare să aflu locul aeroplanelor înainte de a fi vizibile și astfel să potrivească încă la bun timp tunurile spre dușmanul care voiește să le stăruiească pozițiile.

Aceste *postes d'ecoute*, stațiuni de pândă se compun din patru puternice tuburi de auzit cari sunt astfel aranjate încât se pot potrivi spre toate direcțiile boltii cerești și sub orice unghi către fața pământului.

Toate tuburile sunt la fel îndreptate și pot prinde și cele mai neînsemnate sunete pe cari apoi microfoanele le redau în formă mai intensivă. Observatorul poate astfel constata apropierea unui aeroplan sau dirijabil străin chiar și în cazul, când acesta, din cauza înălțimii mari sau a norilor cari îl învăluie, nu e vizibil. Mai mult, se poate fixa chiar poziția aproximativă a dușmanului nevăzut din aer așa încât direcția în care acesta se întretine se poate apoi comunica prin semnale escadrelor aeriene proprii.

Metoda franceză servește mai mult a tradă numai apropierea mașinilor de sburat dușmane. În același timp însă în Statele-Unite — după cum vestește revista „Scientific american” — s'a construit un sistem cu ajutorul cărui se poate fixa cu toată exactitatea poziția aeroplanelor ascunse așa încât tintașilor se poate comunica nu numai direcția, dar și distanța țintei nevăzute.

În creștetile unei figuri geometrice cu mărimile cunoscute — de obicei se construiește un triunghi sau paralelogram — e instalat câte un microfon (telefon), pe cari soldații păzitori — la cel mai neînsemnat șvon din aer — le

mișcă în jurul axei lor fixe atâta timp până când undele sunetului produs de elice ajung să fie mai intensive. Din unghiurile de inclinare ale microfoanelor și distanța lor reciprocă se poate calcula cu ușurință locul unde se întretine mașinile de sburat nevăzute ale dușmanului.

În cazul cel mai simplu — cum se uzează de pildă pe câmpul de luptă — fiecare microfon comunică cu un tub de auzit. Observatorul provăzută pe după cap cu scoici de telefon mișcă tuburile cu grije în toate direcțiile, până ce sbărnaitul elicelor s'aude mai lămurit, mai bine zis până ce șgomotul și-a ajuns maximum de intensitate. Unghiul sub care sunt inclinate în acest moment microfoanele se signalizează apoi artileristilor încredințați cu vederea și curățirea atmosferelor de dușmani, cari combinând datele primite află în niste tabele calculate gata distanța și direcția în care au să țintească.

La stațiunile permanente de pândă — când e vorba de pildă de scutirea de bombe sau granate a orașelor sau fortărețelor — întocmirile firește sunt mai complicate, principiul e însă același.

Pentru artileria aeronautică precisiunea nu e indispensabilă, dar trebuința ei e cu atât mai neapărată la artileria de uscat sau de mare. Cele mai bune servicii le fac în aceste cazuri șrapnelele, cari la explodare risipesc pe o

mitropolitul Mețianu nu desarmează și după venirea la putere a partidului liberal, are satisfacția că unele din postulatele bisericesti-școlare încep să-și primească o rezolvare mai binevoitoare.

„Drapelul”.

În cele politice abia vremurile din urmă l-au scos la suprafață, dela restabilirea constituției noastre, ca exponent al desideratelor de viață proprie națională. Eșuând tratativele contelui Tisza cu reprezentanții partidului național român, tratative, pe cari le urmăria mitropolitul Mețianu cu deosebită luare aminte și cu înțelegerea omului cu multă experiență practică politică, a adresat după izbucnirea războiului mondial contele Tisza mitropolitului Mețianu celebra sa scrisoare, prin care credea că va putea dumeri poporul român enorm de îngrijorat în aceste vremuri de grea cumpănă. Răspunsul potrivit, dat în termeni diplomatice de mitropolitul Mețianu la acea scrisoare, va rămânea nu numai un prețios document al vremii, ci și o reoglindire sinceră a felului politic al mitropolitului, salutând de o parte inițiativa contelui Tisza, dar ferindu-se a declara cele puse în vedere de contele Tisza ca suficient pentru satisfacerea îndreptățitelor considerate naționale ale poporului român.

S'a și înțeles acțiunea contelui Tisza pe acest răspuns, când ministrul prezident spera că tocmai prin scrisoarea sa va putea îndemna pe arhierii — nu știm acum pentru a câte oară — să iee din mâna partidului național român conducerea poporului român. De altă parte, mitropolitul, în diferite rânduri, a făcut tocmai guvernul responsabil pentru reducerea importanței politice a ahiereilor în viața publică a poporului român. Doar nu se poate aștepta dela ei să se pună în fruntea unei acțiuni apropiere spre guvern, atunci, când ei, artiștii și interesele proprii bisericesti reprezentați prin ei, sunt ținta loviturilor politice de guvernament. Ca un fel de satisfacție a făcut mai anii trecuți guvernul propunerea ca cei doi mitropoliți ai Românilor să fie numiți consilieri intimi. Ceeace a și urmat.

Trecerea la cele eterne a mitropolitului Mețianu s'a întâmplat între cele mai grele împrejurări, fiind cu îndreptățită îngrijorare privește fiecare fiu devotat al neamului și bisericeii la cele ce vor avea să fie. Suntem în plin războiu, deja în a 19-a lună. Activitatea publică stagnează și toată grija este absorbită de războiu și de consecvențele lui grave. Între asemenea împrejurări se reclamă dela cei competenți multă prudență și o înțeleaptă orientare, precum și o lăpădare de toate interesele personale și locale, pentru a putea trece cu bine peste împlinirea importantului loc devenit vacant.

„Budapester Tagblatt”.

Patriarhul românimeii din țările ungare a încetat din viață ieri în Sibiu. Timp de 17 ani a fost mitropolitul Ioan Mețianu arhipăstorul bisericesc al poporului său, timp de 41 de ani a purtat el cărja arhierescă. Convingerea sa era că reformele unei propășiri culturale a românimeii în prima linie trebuiesc făcute pe terenul școlar. Diferite școli datoresc influinței și sollicitudinii sale întemeierii și înfloririi. Primejdiilor pe cari le aduse legea pentru școlile primare din 1907 le-a putut face față biserica greco-orientală numai prin întemeierea de fonduri economice din partea consistoriului, iar noua generație de preoți a început să îndemne poporul la crutare.

Când în 1912 contele Tisza începu tratativele de pace cu România, de sine înțeles că acela către care s'a adresat a fost iarăș Mețianu. Și când la începutul războiului rezerviștii tuturor popoarelor Ungariei cu egală însufletire au plecat sub steaguri, când naționalitățile se întreceau aproape în simțul de jertfă pentru patrie, primministrul și-a exprimat deosebita recunoștință, spre cinstea și bunăstarea viitoare a cetățenilor nemaghiari din Ungaria. Scrisoarea, pe care contele Tisza a scris-o atunci, și pe care naționaliștii au considerat-o ca o a doua magna carta — legea naționalităților — a fost adresată arhiepiscopului și mitropolitului Mețianu.

azi la orele 5 și jum. din zi a încetat din viață.

Cuprins de un morb mai îndelungat, care s'a agravat treptat, bunul arhipăstor, încuiurat de cei mai de aproape ai săi, azi seară la orele 5 și jum. și-a dat sufletul său în mâinile Creatorului, având 88 de ani ai etății și peste 40 ai arhieriei.

Consistorul arhidiecezan, întrunindu-se azi seara în ședința plenară, a luat măsurile de lipsă pentru o demnă înmormântare a veneratului Arhipăstor, și vine prin aceasta a Vă invita pe toți: cler și popor, a Vă face părtași durerii sale, și a această durere a o exprima și prin semnele acelea din afară, prin cari fiii cei buni își arată iubirea lor fiască către iubitul lor părinte.

De aceea, onorat cler și iubit popor credincios, Consistorul arhidiecezan dispune în privința acestor următoarele:

1. La toate bisericile din arhidieceza noastră îndată după primirea acestui circular să se tragă clopotele dimineața, la amiază și seara, până Marți la amiază, când se va face înmormântarea veneratului arhieriu.

2. În proxima Duminică după înmormântare să se facă în toate bisericile noastre parastas solemn întru memoria fericitului arhiepiscop și mitropolit Ioan, la care va asista întreg poporul credincios, precum și tinerimea școlară.

3. Acest parastas să se repețească la 40 zile, socotite dela ziua morții, sau unde aceasta nu s'ar putea, în Duminica proxima următoare.

4. Tot asemenea să se repețească parastasul la o jumătate de an și la un an, dela 21 Ianuarie 1916.

5. Până la întregirea scaunului arhiepiscopesc și mitropolitan să se spună la sf. Liturghie ecteniile pentru cei morți, pomenindu-se „Arhiepiscopul și mitropolitul Ioan”, iar scaunul arhieresc unde se află, să se țină învălît în negru.

6. Până la întregirea scaunului arhiepiscopesc și mitropolitan la ecteniile pentru cei vii să se pomenescă „Preasfinții noștri patriarhi de a toată lumea”.

În fine se aduce la cunoștința onoratului nostru cler și iubitului popor, că cărma bisericeii noastre arhidiecezane pentru toată durata văduviei scaunului arhiepiscopesc și mitropolitan, cu ziua de azi o a luat și o va purta consistorul arhidiecezan în senzul prescrierilor Statutului Organic; și clerul și poporul credincios este invitat, a se adresa în toate alacerile sale bisericesti, școlare și imndationale cu toată încrederea către consistoriul

arhidiecezan și respective către subsemnatul arhimandrit și vicar arhiepiscopesc.

Sibiu, din ședința plenară a consistoriului arhidiecezan, ținută la 21 Ianuarie 1916.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.,
arhim. și vicar arhiepiscopesc.

Dr. Octavian Costea m. p.,
secretar consistorial.

Programul înmormântării

rămășițelor pământesti ale Excelenței Sale Inalt Preasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit ortodox român Ioan Mețianu.

1. Sâmbătă, în 23 Ianuarie a. c., la 9 ore dimineața, rămășițele pământesti ale răposatului Arhiepiscop și Mitropolit se expun în reședința mitropolitană până Luni în 25 Ianuarie, la 12 ore din zi. Intrarea va fi pe scara principală, — ieșirea pe scara din curte.

2. Luni, în 25 Ianuarie a. c. rămășițele pământesti ale răposatului Arhiepiscop și Mitropolit se vor ridica din reședința mitropolitană și cu cemonialul prescriș se vor transporta și așeza în biserica catedrală.

3. Marți în 26 Ianuarie la 10 ore a. m. se vor săvârși în biserica catedrală ritualele prescrișe, după a căror terminare conductul funebral pleacă spre biserica parohială din suburbiul Iosefin, în al cărui cimitir se vor așeza rămășițele pământesti.

Conductul trece prin strada Măcelarilor, piața mare, strada Cisnădiei, strada Schewis, până la biserica, în următoarea ordine:

- a) un cleric îmbrăcat în stihariu negru duce crucea mare neagră;
- b) elevii seminariali câte 4 în rând, cu profesorii;
- c) poporul credincios câte 4 în rând;
- d) preoțimea noastră câte 4 în rând;
- e) crucea cea dela mormânt, purtată de un cleric îmbrăcat în stihariu negru;
- f) corul cântăreților;
- g) doi clerici în stihare negre, purtând lumini;
- h) arhieriei și preoții slujitori;
- i) carul funebral cu cosciugul;
- k) consistorul mitropolitan și arhidiecezan plenar, reprezentanții diferitelor corporațiuni și oaspeții, după categoria lor.

Sibiu, în 21 Ianuarie 1916.

Consistorul arhidiecezan.

Necrolog.

Consistorul metropolitan gr. or. român cu adâncă întristare anunță, că binemeritul și distingitul Arhiepiscop-Mitropolit al bisericeii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania

Ioan Mețianu,

consilier intim actual al Maj. Sale ces. și reg. apostolic, cavalier al ordului „Coroana de Ier clasa II”, proprietar al crucii cea mari „Francisc Iosif”, etc. etc., după o viață rodnică bogată în fapte nobile, azi la orele 5 jum. p. m. a adormit în Domnul.

Ceremoniile funebrele se vor săvârși Marți, în 26 Ianuarie (8 Februarie) a. c. în biserica catedrală, de unde osemintele pământesti ale înaltului prelat se vor transporta și depune în cimitirul de lângă biserica patronată din suburbiul Ioselin — spre vecinică odihnă.

Binecuvântată și eternă-i va fi memoria!

Sibiu, în 21 Ianuarie (3 Februarie) 1916.

Excelența Sa, Inalt Preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania

Ioan Mețianu,

consilier intim de stat al Maj. Sale ces. și reg. apostolice, membru în casa magnaților, cavalier al ordinului „Coroana de Ier cl. II”, proprietar al ordinului „Francisc Iosif”, etc. etc. provăzut cu sf. Taine, Joi, în 21 Ianuarie (3 Februarie) a. c., la orele 5 jum. seara, după o boală îndelungată, la adânci bătrânețe, în etate de 88 de ani, și-a încheiat cursul vieții dedicată serviciului P. I. tronului patriei, bisericeii și națiunii.

Consistorul arhidiecezan cu adâncă durere aduce această tristă întâmplare la cunoștința pu-

Scrierul cu rămășițele pământești ale Inaltului delunct se va transporta din biserica catedrală Marti, în 26 Ianuarie (8 Februarie) a. c., după ritualele prescrise, cari se încep la orele 10 a. m. în cimitirul bisericii ortodoxe orientale din suburbial Ioselin și se va depune în cripta pregătită spre acest scop.

Sibiu, din ședința plenară extraordinară, ținută la 21 Ianuarie (3 Februarie), 1916.

Consistorul arhidiecezan.

Prin noi înșine.

Arad, 7 Februarie.

Traducem din *Independance Roumaine* dela 3 Februarie următoarele rânduri:

Mulți dintre compatrioții noștri au o mentalitate singulară. Toate nădejile patriotice și lăpăsează pe un temei străin patriei noastre. Pentru aceste spirite, în viitorul României totu depinde dela puterea străină pe care se va sprijini și în serviciul căreia se va obliga. Aceste personaje nu mai vorbesc de alta ceva decât de „politica ententistă”, și „politica centralistă”.

Ațintindu-și privirile numai în afară, nu-și dau seama, că în zilele pe cari le trăim, preocuparea principală pentru un bun Român, este conștiința trează a patriei, și înainte de toate a ține seamă de aceasta. În patriotism și în năzuințele naționale se consolidează echilibrul pentru care trebuie unită toată energia utilă. În spiritul de muncă și jertfă, de-a lărgi elementele de cohesiune și soliditate națională, pe care trebuie să le aibă în vedere un cetățean la fel cu un guvern, trebuie să fie așezată nișuința de dezvoltare și nădejde. A se rezima neconținut pe inoelile de aprobare sau desaprobară a cutărei puteri străine, înseamnă un fel de recădere în greșeala șefilor de mai înainte, cari în cele mai triste timpuri a trecutului nostru căutau alianțe străine împotriva prinților domnitori dela cari ambiționau tronul. Interpretarea de campanii în afară de frontierele noastre, contra celor cărora le revin toate responsabilitățile conducerii afacerilor publice de astăzi, este o operă primejdioasă pentru patrie, care nu va aduce niciodată rezultate celor ce o săvârșesc. Aceasta activitate risipită în afară și lipsită de considerații, care însă duce uneori la reușită pentru cei cari o încearcă, are regretabile inconveniente pentru ei, încercări sterile.

În orele acestea îndatorirea fiecărui bun Român, este de a arunca priviri în interiorul țării, de a contribui la opera comună în vederea prosperării forțelor morale și materiale cari, din timpuri memorabile au contribuit înaintarea României la o națiune ce ea reprezintă astăzi, a da patriei contribuția desăvârșită de patriotism și bunăvoință, și în sfârșit de-a da probe — în confirmare cu acest adevăr — că ceea ce vrem, trebuie să obținem nu prin cutare națiune străine, a cărei reprezentanți sau servitori am fi necesități să devenim, ci — prin noi înșine.

AVIZ.

Aducem la cunoștința abonatilor noștri că „Calendarul partidului național” pe 1916 e complet epulzat și nu se mai poate reținări. Sumele ce vor sosi de azi încolo pentru calendar, se vor socoti în abonament sau se vor retrimite.

Administrația ziarului „ROMÂNUL”.

Ni se anunță din Budapesta cu datul de ieri Duminecă: D. Al. Marghiloman, fost ministru român, însoțit de secretarul său a sosit Vineri seara la Budapesta, venind dela Viena. Bărbatul de stat român a descins la Hotel Hungaria.

Într'un interview acordat unui ziarist român, d. Al. Marghiloman a făcut următoarea declarație:

— Noi dela începutul războiului aveam convingerea, — a spus d. Marghiloman, — că locul nostru este alături de puterile centrale. Azi ni s'a confirmat foarte mult această convingere. De acum e incontestabil, că trupele Ententei vor fi silită să se retragă din Balcani. Unde mai pui că nimicirea Serbiei și înfrângerea Rusilor justifică pe deplin părerea noastră.

D. Al. Marghiloman a petrecut numai puțină vreme în Viena, unde a avut întâlnire cu d. P. P. Carp.

S'a anunțat — scrie ziarul bucureșten — că s'a stabilit un acord între România și Bulgaria în privința transportului pe calea ferată Salonic-Occilar a 1000 vagoane de mărfuri destinate României și cari actualmente sunt imobilizate la Salonic.

Transportul acestor vagoane este imposibil, deoarece calea ferată Salonic-Occilar a fost distrusă în mare parte de Aliați și comunicația deci e întreruptă.

Delegatul căilor ferate bulgare a discutat chestia de detaliu cu direcția căilor ferate române în privința tarifului pe calea Dobrici-Oboesti, unicul drum pentru traficul dintre România și Bulgaria.

Ambasadorul român dela curtea sârbească, d. Filaliti, care s'a refugiat odată cu guvernul sârb în Albania, apoi la Salonic și Atena, s'a stabilit acum pe insula Cortu.

În Galați a sosit vaporul rus „Moriac” cu 53 vagoane marfă rusă de diferit sol pentru România. Vaporul rus „Vilcov” a adus 200 cai din Rusia pentru România.

În Camera română, d. Take Ionescu care a anunțat să-și desvolte o interpelație asupra politicii externe, a făcut următoarea declarație:

— Ar fi de prisos să repet ceea ce am mai spus la discuția mesajului. Țin să accentuez însă că nu ne-am schimbat întru nimic punctul nostru de vedere. Nicl n'avem nimic de adăugat la ceea ce am spus atunci.

Celelalte interpelări au fost amânate, fiindcă miniștrii interpelați nu erau prezenți.

„Federația Unionistă” de sub șefia dlor Take Ionescu și N. Filipescu și-a retras interpelările din parlament asupra politicii externe. Într'un comunicat, Federația anunță că se va folosi de această pauză pentru a se reculege pentru o nouă ofensivă contra guvernului.

La altarul binelui obștesc.

Fixarea atențiunii publice de îngrijirea pentru soartea orfanilor neamului a adus praznicului Crăciunului din urmă un semn de o importanță deosebită. Ideia pornită din Sibiu rebuie susținută și propagată cu căldură și cu tăruință pretutindenea, unde trăiește suflare omânească. Și trebuie să-și aducă rodul său, a o mărturie grăitoare a vremurilor, prin care străbatem și ca un simbol ce cuprinde poezia conservării noastre.

Așezământul intenționat făurește o legătură unică și vie între cei ce se înecă în sângele țării proprii și între cei ce sunt de mântuit în inecul lacrimilor după cei pierduți. Acest așezământ să ție în aducere aminte oștirea și jertfa. E afirmarea de viață nouă după acest război care ne răpește atâtea energii. E o acumulare de puteri inoite și mijlocul nostru de culegere și de primenire în urma pierderilor sboiului.

Imi închipuiesc, cum se vor înfăptui în mod cert pe sate și în orașe comitete de acțiune, cari să strângă cu însuflețire obolul obștesc jertfitoare.

Trebuie să facem totul pentru organizarea acțiunii. Pământul acesta ni e martor al jertfelor, ce le-am adus pentru apărarea țării și pentru stăruința noastră în cuprinderile lui. Sperăm ca pe acest pământ să mai durăm un razim al aspirațiilor noastre de mai bine. Să revocăm în memorie daniile măntașilor, cari au înzestrat altarul binelui obștesc. Binefăcătorii noștri din bătrâni și-au îndreptat gândul lor înspre chezașuirea credinței și a bisericii strămoșești. Voevozii și boerii din principatele de peste munți ne-au dat uneori moșii, ne-au trimis cărți religioase de mângâiere și de întărire și au patronat cultura veche românească, cari ne-au erezit acelaș suflet din generații în generații.

Atâtea alese bunuri nu le-au păstrat bogăția și indestularea noastră materială. Oceane de sudori au spălat cele frunți și brațe dedate la trudă. Aurul hărniciei stors de munca noastră nu l'am pecetluit și nu l'am ascuns în lăzi — pe cari le mănâncă carii, rugina le roade și furii le răpesc. De aceia suntem un neam sărac. Sudoare și aur le-am prefăcut în dragoste de muncă și îndreptățirea blăstămului a dat graiu de binecuvântare pentru ursita croită de Dumnezeu, și pe care tot acela o schimbă, din vreme în vreme cu degetul său de foc.

Și s'au ivit și alt soi de binefăcători, veniți să îmbogățească conștiința noastră: istoriografii, cari să ne spună cine au fost strămoșii noștri.

În veacul trecut apar bărbați de inimă. Bobb are bogăție, care e de altă valoare ca ceea ce a erezit neamului un Bărnuf, Papiu Ilarian, Șaguna și alții.

Se croesc bazele existenței noastre solide. Un bărbat de inimă ca Gojdu închină neamului marea sa avere, ca să înmulțească clasa intelectualilor români. Un binefăcător ca Adronic se cugetă la formarea clasei noastre industriale. Bisericile noastre și așezămintele culturale, Asociațiunea, Societatea de teatru administrează o seamă de fonduri destinate slujirei interesului obștesc.

Și trebuia ca altcineva să se apropie de lipsurile noastre. Statul, care are datoria și puținta să sprijinească cultura cetățenilor săi, să înlesnească perfecționarea căilor și metoadelor de muncă s'a arătat sgârșit față de trebuințele noastre.

Dijmele date bisericelor de altă confesiune

INFORMAȚIUNI

Arad, 7 Februarie 1916.

Succesul unei Românce la Opera din Viena. Ziarele vieneze sosite de curând, ne vestesc despre marele succes pe care dsoara Nectar Flondor l'a obținut în opera „Mosafirul regelui” de H. Reinhard ce se reprezintă cu succes crescând la „Opera populară” de acolo. Dra Flondor aparține vechei și nobilei familii Flondor din Bucovina, care a produs până acum numeroase talente muzicale. Ziarele relevă frumoasele resurse vocale ale dsoarei Flondor, laudă jocul ei de scenă degajat și distins în același timp și nu uită nici fizicul ei, despre care se exprimă în mod foarte măgulitor.

Serbarea lui 24 Ianuarie în România. Parastasul pentru Românii morți în război. Ni se scrie din București cu datul de Vineri, 22 Ianuarie st. v.:

Intr-o ședință a societăților naționaliste ardelenesti, bucovinene și macedonene ținută la Liga Culturală s'a luat hotărârea ca în acest an toate aceste societăți, împreună cu organizația refugiaților ardeleni și bucovineni — și în frunte cu Liga Culturală, să sărbătorească Unirea Principatelor printr-o solemnitate religioasă deosebită. Duminecă, înainte de amiază, în biserica Sf. Spiridon. Seara va avea loc o întrunire amicală în localul Monte-Carlo din Cișmigiu, dându-se și o masă la care refugiații vor fi oaspeții societății „Carpații”.

Cu ocazia serbării zilei de 24 Ianuarie, organizată de „Liga Culturală” la Craiova va avea loc în dimineața acelei zile, la biserica sf. Ilie un parastas pentru odihna sufletelor Românilor morți pe câmpul de luptă.

† **Dr. Romul Pap**, distinsul avocat din Orăștie, fiul fostului director de finanțe din Oradea mare, Nicolae Pap, înrolat în luna August anul trecut în armată, a decedat într'un spital din Timișoara, în urma boalei ce și-a contractat-o în timpul serviciului militar. Inmormântarea a avut loc în Timișoara ieri Duminecă cu pompă militară.

Aviație. Cetim în „Independance Roumaine”: În după amiaza zilei de 31 Ianuarie st. n. „Liga aeriană” a manifestat vie activitate aviatică. S'a efectuat o serie întreagă de zboruri. Îndeosebi s'a distins în exerciții aeriene pilotul Simeon Barbu, fratele dsoarei Barbu apreciată artistă dela Teatrul Național.

Un foarte interesant zbor s'a făcut de către excelentul maestru pilot căpitanul Bereziade având ca pasager pe dsoara Tina Barbu. Zborul bine reușit s'a făcut deasupra împrejurimii Băneasa.

Promovare. Aflăm că d. Domi Stanca, fiul părintelui Avram Stanca din Petroșeni, a fost promovat doctor la științele medicale la universitatea din Cluj. Felicitări!

Logodnă. Dsoara Ana Moldovan din Băița și d. Dr. Petru Groza, avocat în Deva, logodiți.

Felicitările noastre!

Balul sindicatului jurnaliștilor din București. La 30 Ianuarie st. v. se va da la Teatrul Național marele bal anual mascat al Sindicatului ziaristilor. Comitetul de organizație dezvoltă cea mai mare activitate pentru reușita acestui bal care promite să fie de toată splendoarea. Se rezervă publicului o seamă de plăcute surprize. Sala teatrului va fi ornată și luminată feeric.

Dăruirea artistului G. Enescu. Maestrul și marele compozitor și artist George Enescu a dăruit societății ortodoxe a femeilor române suma de 300 franci în profitul școalelor froebeliene aparținătoare acestei societăți.

Pierderile engleze. Oficial se anunță din Londra că pierderile armatei engleze până la 9 Ianuarie c., au fost de 24,122 ofițeri și 525,345 soldați morți și dispăruți.

Ultima oră.

IMPORTANT CONSILIU LA ROMA.

Roma. — *Barrère*, ministrul Franței, a stabilit cu *Sonnino* punctele tratativelor cari vor avea loc între cabinetul italian și primul ministru francez *Briand*.

Briand va fi însoțit la Roma de miniștrii *Thomas*, *Sombat* și *Bourgeois*, precum și de directorul ministerului de externe de *Margerie* și de generalul *Pello*, șeful statului major al generalului *Joffre*.

MĂSURILE MILITARE ALE ROMÂNIEI.

Haga. — „*Exchange Telegraph*” află din București că contingentul 1896 a fost chemat sub drapel, iar serviciul de concentrare al celorlalte contingente a fost prelungit.

JONCTIUNEA ARMATELOR ENGLEZE ÎN MESOPOTANIA.

Londra. — *Intre armata generalului Lake și cea a generalului Aylmer s'a făcut jonctiunea la Wadi. Operațiunile militare sunt foarte mult îngreunate de ploaie și de timpul nefavorabil.*

RUȘII AU INDEPĂRTAT MINELE DELA VARNA.

Londra. — Lui „*Daily Chronicle*” i se anunță din Odessa, că Rușii au descoperit mine în fața Varnei, pe cari însă a reușit să le pescuiască și să le așeze în alte părți. Vasele rusești au scufundat număruse vase cu vântrele.

TURBURĂRI PE INSULA SAMOS.

Atena. — Vasele de război grecești „*Hell*” și „*Jerek*” au plecat spre insula Samos, cu mai multe vapoare cu trupe, pentru ca să înădușe turburările cari au izbucnit pe insulă.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„CRIȘANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECON. SOC. PE ACȚII ÎN BRAD.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Crișana” sunt invitați prin aceasta la a

VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Brad, Duminecă în 5 Martie n. 1916. iar la caz, că nu se vor prezenta membrii în număr suficient, adunarea se va ține necondiționat în 12 Martie n. 1916 la ora 2 și jum. d. a. în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutinători.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1915 și stabilirea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii și decideră asupra împărțirii venițului curat.
5. Darea absolutorului pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere pe anul de gestiune expirat.
6. Fixarea prețului marcelor de prezență pro 1916 pentru membrii direcțiunii și a speselor de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghiere.
7. Alegerea alor 4 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani. Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§. 21 al. 2. »Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutetele prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari.»

§. 22. »Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers acțiile lor, eventual și dovezile de plenipotență la casa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de finerea adunării.»

In legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea respective primirea acțiilor și extradarea documentelor despre depuneri s'au designat toate institutetele cari sunt membre la «Solidaritatea» din Sibiu.

Brad, la 3 Februarie 1916 st. n.

Direcțiunea.

MEGHIVÓ.

A „CRIȘANA” takaré- és hitelintézet r. t. részvényesei tisztelettel meghívjuk az 1916 március hó 5-én, esetleg ha ez időpontra a részvényesek kellő számban nem jelennének, feltétlenül 1916. március hó 12-én d. u. fél 3 órakor az intézet üzlethelyiségében megtartandó

VIII-ik rendes évi közgyűlésre.

TÁRGYSOROZAT:

1. A jelenlevő részvényesek ill. részvények megállapítása és meghatalmazások igazolása.
2. Két jegyző és két bizalmiférfiu kinevezése.
3. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentése az 1915. üzletévről és az évi mérleg jóváhagyása.
4. Az igazgatóság javaslata az évi tiszta nyereség felosztása tárgyában és e feletti határozat.
5. Az igazgatóság és felügyelőbizottság részére felmentvény megadása az 1915. üzletévre nézve.
6. Az igazgatóság tagjai részére 1916. évre vonatkozólag a jelenléti díjak megállapítása s a felügyelőbizottság tagjainak utiköltségei feletti határozat.
7. Négy igazgatósági tag megválasztása 3 évi időtartamra. Felhívjuk a t. részvényesek figyelmét az alapszabályok következő intézkedéseire:

21. §. 2. bek. »A nők szavazataikat meghatalmazás útján gyakorolják, a kiskorúakat gyámjuk, a gondnokoltakat, gondnokuk, erkölcsi, jogi személyeket és intézeteket törvényes képviselőik, még az esetben is ha utóbbiak nem volnának részvényesek.»

22. §. Szavazattal csak azon részvényesek bírnak, kiknek előbbi minősége a társaság könyveibe legalább 1/2 évvel a közgyűlés határnapja előtt be lett vezetve, s a kik részvényeiket, illetve meghatalmazási okmányaikat a közgyűlés megtartása előtt legalább 24 órával az intézet pénztárándól, illetőleg az igazgatóság által megnevezett helyeken, utóbbiaknál eszközölt letételekről szóló elismervények azonban a közgyűlés előtt legalább 24 órával, az intézethez meg kell érkeznie, különben elkeséttnek tekintetik.

Ezen utóbbi §-ban foglaltakra való tekintettel értesítjük a t. részvényeseket, hogy a részvényeknek letétkénti elfogadásra az összes intézetek, melyek a nagyszabeni «Solidaritáta» tagjai, felvannak hatalmazva.

Brád, 1916. február hó 3-án.

Az igazgatóság.

„CRIȘANA” institut de credit și de economii societate pe acții în Brad.

Activa—Vayyon **Contul Bilanț la 31 Decembrie 1915. — Mérleg számla 1915. december 31-én.** Pasiva—Teher

Cassa — Pénzkészlet	57331 32	Capital societar — Részvénytőke	400000 —
Bon în Giro-Conto și la alte bănci — Követelés az Oszták Magyar bank és más pénzintézeteknél	1062 71	Fond de rezervă general — Általános tartalék alap	231081 57
Anticipațiuni și cauțiuni — Előlegek és óvadékok	27100 —	Fond de rezervă special — Külön tartalék alap	14272 33
Cambii — Váltók	595762	Fond de penziuni — Nyugdíjalap	65226 67
Cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltók	688015	Depozite spre fructificare — Takarékbetétek	1349613 45
Obligațiuni asig. cu hip. — Jelzálog kölcsönök	429694 60	Reescont — Visszleszámítás	14139 —
Obligațiuni cu caventi — Kötvény kölcsönök*	189740 80	Diversi creditori — Különféle követelő számlák	35481 56
Lombard — Előlegek értékpapirokra	3783 —	Interese tranzitoare anticipate — Atmeneti kamatok	53497 98
Efecte publice și acții — Értékpapírok	91183 —	Profit curat — Tiszta nyereség	47109 87
Realități — Ingatlanok:			
Casa institutului în Brad — Brádi főintézet háza	92000		
Casa filialei din Halmagiu — Nagyhalomgyi fiokintézet háza	15000		
Casa filialei din Gurahonți — Honeztői fiokintézet háza	4000		
Realități de vânzare — Eladó ingatlanok	10600 —		
Mobiliar — felszerelés	5150 —		
* O parte din ele sunt intabulate — Ezen kötvények egy része jelzálogilag biztosítva van.			
	2210422 43		2210422 43

Pierderi — Veszteség **Contul pierdere și profit cu 31 Dec. 1915. — Veszteség és nyereség-számla 1915. dec. hó 31-én** Venite — Nyereség

Interese de depuneri — Betét kamat	62899 75	Interese dela cambii — Váltó kamat	58972 23
Interese de reescont — Visszleszámítási kamat	20804 45	Interese dela cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltó kamat	58286 24
Interese după Lombard — Lombard kamat	4994 87	Interese dela oblig. asig. cu hipotecă — Jelzálog kölcsön kamat	27342 11
Interese după fondul de penziuni — Kamat a nyugdíjalap után	2985 62	Interese dela oblig. cu caventi — Kötvény kölcsön kamat	20147 80
Salare — Fizetések	15396 88	Venit din afacerea cu cereale — Jövedelem a terménykereskedésből	5853 24
Bani de cvattir — Lakbér	1700 —	Venite dela efecte — Értékpapírok jövedelme	4167 85
Marce de prezență — Jelenléti bárcák	405 —	Venite dela realități — Ház és haszonbér jövedelem	5927 42
Diverse spese — Különféle költségek	10487 75	Proviziuni — Jutalékok	17192 26
Dări și competențe — Adók és illetékek	16034 22		
Dări după depuneri — Betét kamat adó	6289 98		
Chirie — Házbér	600 —		
Amortizări — Leírások:			
din imprumuturi dubioase — kétes követelésekből	6194 76		
din efecte ca dif. de curs — az értékpapirokból mint árfolyam veszteség	1339 —		
din mobiliar — a felszerelésből	650 —		
Profit curat — Tiszta nyereség	47109 87		
	197889 15		197889 15

pp Ghișa m. p.

director executiv sub: — vezérigazgató helyettes

Brad, la 31 Decembrie 1915

Pentru contabilitate: — A könyvelésért:
Alexă Sfát m. p.

DIRECȚIUNEA — AZ IGAZGATÓSÁG:

Vasile Damian m. p.
președinte — elnökCornel Lazar m. p.
vpreședinte — alelnök

Aron Roman m. p.

Ioan Cutean m. p.

Nicolae Bedea m. p.

Dr. Nicolae Robu m. p.

Petru Rimbaș m. p.

Ioan German m. p.

Virgil Albescu m. p.

Virgil Bulz m. p.

COMITETUL DE SUPRAVECHERE: — A FELÜGYELŐBIZOTTSÁG:

Subscrisul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte — Alólírott felügyelő bizottság a jelen számlákat átvizsgálta és helyesnek találta.

Brad, la 3 Februarie 1916.

Dominic Rațiu m. p.

I. Perian m. p.

Nicolae Popp m. p.

Ioan Impérat m. p.

Andron Bogdan m. p.

Raportul comitetului de supraveghiere.

Onorată adunare generală!

În decursul anului trecut am ținut mai multe ședințe, atât la Centrală, cât și la Filiale, cu cari ocazii ne-am convins despre corecta administrare a Institutului.

Bilanțul încheiat cu finea anului 1915, cu un Profit curat de Cor. 47.109/87, l'am controlat și aflat exact.

Vă propunem deci: a) să bi-evoiti a aproba Bilanțul, b) a distribui profitul curat în conformitate cu propunerile Direcțiunii, la cari și noi ne alăturăm, și c) a da pentru anul 1915, atât direcțiunii, cât și Comitetului de supraveghiere absoluturul.

Brad, la 3 Februarie 1916.

COMITETUL DE SUPRAVECHERE:

Dominic Rațiu m. p.

I. Perian m. p.

Andron Bogdan m. p.

Ioan Impérat m. p.

Nicolae Popp m. p.

A felügyelő bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

A múlt év folyamán úgy a főintézetnél, valamint a fiókoknál több rendben rovincsoltunk, s az ügyek és könyvek helyes kezeléséről meggyőződést szereztünk.

Az 1915 december hó 31-én K. 47109/87 tisztanyereséggel lezárt mérleget megvizsgáltuk, s azt helyesnek találtuk.

Indítványozzuk, méltóztassék: a) a mérleget helyben hagyni, b) a tisztanyereséget az igazgatóság indítványa szerint felosztani és c) az 1915 évre úgy az igazgatóságnak mint a felügyelőbizottságnak a felmentvényt megadni.

Brád, 1916. február hó 3-án.

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG: